

Slametan: herstel van harmonie en zegenbede

DWTonline 10/07/2013 - Tascha Samuel

Familieleden vouwen de bladeren op waarin het eten is geplaatst. Iedereen schijnt te weten hoe het moet om een mooi bankje te maken, waarin alle eten past.-.

In de hobbelige Libanonweg woont de 87-jarige Toekimin Redjopawiro, die om vergiffenis (ngapuroh) wil vragen namens zijn vader Toekiran, voor begane zonden.

Door handelingen gepleegd in het verleden is er een trauma ontstaan die zorgt voor het verstoren van de harmonie (rukun). Een slametan is een goddienstige bijeenkomst die voor verschillende doeleinden wordt gehouden.

Buitengewoon formeel Javaans

het gebedsmoment is heel emotioneel voor Bepak Toekimin en hij laat zijn tranen dan ook de vrije loop. Hij denkt terug aan de harde tijden van vroeger en het verzoek van zijn vader, waaraan hij nu eindelijk met deze slametan een punt achter het verleden kan zetten.

Onder het zinken dak waaronder stoelen zijn geplaatst, hebben familieleden plaatsgenomen. Er wordt zacht gepraat in afwachting van het moment waarop de slametan kan beginnen. De kaum (geestelijke voorgangers in het Javanisme) zitten op een rij. Gekleed in zwart met op hun hoofd het typische hoofddeksel van de Javanisten. Die dragen elk de typerende 'hoed' genaamd blangkon. Het hoofddeksel

heeft een bolle vorm en past precies om het hoofd en ze zijn allemaal verschillend van vorm en stof. De basis is zwart met een andere 'Javaanse stof'. "De diverse hoeden geven de verschillende plaatsen aan waar men vandaan komt zoals de hindoeïstische blangkon uit Djokyakarta, die verschilt met die uit Soloh, Sudan of van Bali", legt zoon Edward Redjokromo uit. "De taal die gebezigd wordt bij een slametan is heel respectvol. Zeker in deze zaak waar het gaat om het verzoeken van vergiffenis en herstel van harmonie. De taal is diep Javaans en buitengewoon formeel."

Symbolische betekenis

Bepak Toekimin kijkt lachend en tevreden toe terwijl zijn zoon Edward de vele porties opscheept voor familieleden om mee te nemen.-.

Net voordat de dienst start, wordt er op een tafel tal van voedingswaren geplaatst. Alles heeft haar eigen symbolische betekenis. Enorme bakken met witte en gele rijst, waarop een bruine en een gele gebakken hele kip ligt. Maar ook een glas water waarin jasmijnbloemen zijn gedaan. Een blad met daarin gekookte zoete aardappelen en een bak met snoepjes. Sroendeng en Goedangan (kokos gerechten) en een mooie rijpe bos bacoven. De witte rijst symboliseert een heldere weg die men op wil gaan. De geroosterde kippen zijn een beeld van mannelijk en vrouwelijke harmonie. Bacoven staan voor vruchtbaarheid en een goed leven. Water is het teken voor leven en de jasmijn erin staan voor voorspoed in het leven. Kokos staat voor standvastigheid en vruchtbaarheid. Al dit eten wordt later uitgedeeld. Iedereen krijgt driebladeren die op een speciale manier worden gevouwen zodat er een soort bakje ontstaat. Bamie, gekookte pinda's, gekruide aardappelen, visballetjes en peyeh worden toegevoegd aan de enorme hoeveelheid eten. **Verleden los laten** De dienst start allereerst met het groeten van alle aanwezigen. Bepak Toekimin Redjopawiro loopt met licht gebogen hoofd naar de tafel waar de geestelijken zitten. Op nederige toon doet hij zijn verzoek. "Hij heeft al gevraagd maar protocollair om het zo te noemen, moet hij weer vragen. Daarna gaat hij uitgebreid het probleem voorhouden aan de geestelijken en hen vragen te bidden voor het probleem", licht Edward zacht fluisterend toe. Iedereen zit eerbiedig te luisteren. De mannelijke familieleden hebben aan een andere tafel naast de geestelijken plaatsgenomen. De kaum neemt de gegevens van Bepak Toekimin op, en die van zijn grootvader. Hij ontsteekt een hoopje wierookbladeren en al gauw verspreidt de zachte geur zich onder de tent. Zachtjes nauwelijks hoorbaar doet hij een gebed. Bepak Toekimin begint zachtjes te huilen. De tranen stromen over zijn wangen, die hij rustig afveegt. Hij schaamt zich er niet voor en is blij dat hij dit eindelijk kan doen. "Het was tijd. Het zal hem genoegdoening schenken", meent zijn andere zoon Kenneth. "Het is de tijd om alle verdriet en pijn van het verleden los te laten." **Serene vrede en rust** Een andere geestelijke gaat daarna luidpratend weer in gebed. Het praten heeft een zangerige toon en klinkt inderdaad een stuk anders dan het gewone Javaans. Het gebed wordt op gezette tijden ondersteund door het gezamenlijk uitroepen van 'ngih' of 'amin' wat 'het zij zo' betekent. Er wordt gebeden voor vergiffenis, herstel, zegen en voorspoed.

Na het officiële gedeelte lijkt het alsof op commando de mannen beginnen te werken. Ze hebben allemaal hun taak en al gauw vult de tent zich met de geur van smakelijk eten. Soft wordt ingeschonken, snacks verdeeld en we worden plotseling opgeschrikt door het klinken van een paar korte pagara salvo's. Dat maakt de plechtige sfeer in een keer tot een vrolijke, want iedereen is geschrokken en lacht. Maar ook het gezicht van Bepak Toekimin is veranderd. De blik en glimlach op zijn gezicht is er een van serene vrede en rust. "Mi breyti en verdrietig tegelijk," zegt hij niet nader verklarend met gesloten ogen. Hij zucht diep en neemt een slokje cola. **Gado Blessie** Bepak Toekimin heeft 26 jaar bij Suralco gewerkt. Zijn Nederlands is slecht en verrassend genoeg is zijn Engels veel beter. "Mi no sabi fa, ma a engels doru fu wroko toch", geeft hij met trots aan. Hij heeft zich opgewerkt van exploratie medewerker tot chauffeur en heeft een huis kunnen bouwen voor zijn gezin bestaande uit zijn echtgenote, zeven jongens en een dochter. Allemaal hebben minimaal de middelbare school doorlopen, een is agent van politie, Edward is een hooggeplaatste militair met een academische opleiding en een andere zoon ook afkomstig van de Universiteit is directeur bij een ministerie. Hij is heel trots op zijn kinderen die hij met de harde hand heeft opgevoed. "Op zo een dag kan je alleen blij zijn. En nanga Gado blessie dan ala sani moro boeng", meent Bepak Toekimin, tevreden zuchtend, dat hij dit allemaal achter zich kan laten.-.